

HỒ NGỌC KHẢI (Tổng Chủ biên)
NGUYỄN THỊ NGỌC DUNG (Chủ biên)
TRẦN ĐỨC – LÊ MINH PHƯỚC – TRẦN HOÀNG THỊ ÁI CẨM

CHUYÊN ĐỀ HỌC TẬP ÂM NHẠC

10

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

HỒ NGỌC KHẢI (Tổng Chủ biên)

NGUYỄN THỊ NGỌC DUNG (Chủ biên)

TRẦN ĐỨC – LÊ MINH PHƯỚC – TRẦN HOÀNG THỊ ÁI CẨM

CHUYÊN ĐỀ HỌC TẬP ÂM NHẠC

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG SÁCH

Chuyên đề học tập Âm nhạc 10 được biên soạn theo xu hướng giáo dục hiện đại nhằm giúp học sinh khám phá, trải nghiệm, hình thành và phát triển các năng lực âm nhạc, vận dụng một cách sáng tạo các kiến thức, kĩ năng âm nhạc vào đời sống. Mỗi chuyên đề được thiết kế thành các bài học với bốn hoạt động học tập, bao gồm:

- **Mở đầu:** Hoạt động khởi động để tiếp cận vấn đề; xác định vấn đề/ nhiệm vụ cụ thể cần giải quyết trong bài học; cách thức giải quyết vấn đề/ thực hiện nhiệm vụ trong các hoạt động tiếp theo của bài học.
- **Hình thành kiến thức mới:** Thực hiện nhiệm vụ học tập để chiếm lĩnh kiến thức mới, giải quyết vấn đề, thực hiện nhiệm vụ đặt ra từ hoạt động *Mở đầu*.
- **Luyện tập:** Áp dụng những kiến thức đã được học ở bước *Hình thành kiến thức mới*; phát triển các kĩ năng để giải quyết những nhiệm vụ học tập cụ thể.
- **Vận dụng:** Vận dụng kiến thức, kĩ năng đã học vào những tình huống cụ thể trong thực tiễn.

Chân trời sáng tạo

Mong các em giữ gìn cuốn sách sạch, đẹp để sách tiếp tục được sử dụng ở các thế hệ học sinh sau và tiết kiệm cho xã hội!

LỜI NÓI ĐẦU

Từ năm học 2022 – 2023, môn Âm nhạc được triển khai ở cấp Trung học phổ thông như một môn lựa chọn dành cho những học sinh có nguyện vọng định hướng nghề nghiệp liên quan đến nghệ thuật âm nhạc. Cuốn sách **Chuyên đề học tập Âm nhạc 10** là tài liệu mở rộng và nâng cao kiến thức và kĩ năng âm nhạc trên nền tảng âm nhạc cơ bản được học ở sách giáo khoa **Âm nhạc 10**.

Cuốn sách được biên soạn trên nền tảng nội dung cốt lõi và yêu cầu cần đạt của Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc năm 2018. Các bài học trong chuyên đề được thiết kế với các hoạt động đa dạng và phong phú; tạo môi trường để học sinh trải nghiệm, thực hành; khai thác khả năng tự học, vận dụng, giải quyết vấn đề và sáng tạo của học sinh. Sách bao gồm 3 chuyên đề với tổng thời lượng 35 tiết/ năm:

- **Chuyên đề 10.1:** Hệ thống các hợp âm ba, hợp âm bảy của điệu thức (10 tiết).
- **Chuyên đề 10.2:** Phương pháp xác định giọng và đặt hợp âm đệm cho ca khúc và bản nhạc (15 tiết).
- **Chuyên đề 10.3:** Phương pháp xác định tiết điệu đệm (10 tiết).

Chúng tôi hi vọng, cuốn sách sẽ là người bạn đồng hành tin cậy của các em học sinh lớp 10 có mong muốn tiếp tục phát triển các kĩ năng, kiến thức âm nhạc phục vụ cho sở thích, nhu cầu nghệ thuật và nghề nghiệp tương lai của mình.

Chúc các em học tập thành công!

NHÓM TÁC GIẢ

Mục lục

Trang

CHUYÊN ĐỀ 10.1 HỆ THỐNG CÁC HỢP ÂM BA, HỢP ÂM BÂY CỦA ĐIỆU THỨC	5
Bài 1: Các hợp âm ba chính của điệu thức	5
Bài 2: Các hợp âm ba phụ của điệu thức	11
Bài 3: Hợp âm bảy át	16
CHUYÊN ĐỀ 10.2 PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH GIỌNG VÀ ĐẶT HỢP ÂM ĐỆM CHO CA KHÚC VÀ BẢN NHẠC	19
Bài 1: Phương pháp xác định giọng cho ca khúc và bản nhạc	19
Bài 2: Một số đặc điểm cơ bản về cấu trúc âm nhạc	23
Bài 3: Sơ đồ hợp âm đệm trên nhạc cụ	25
Bài 4: Phương pháp đặt hợp âm đệm cho ca khúc và bản nhạc	29
CHUYÊN ĐỀ 10.3 PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH TIẾT ĐIỆU ĐỆM	32
Bài 1: Giới thiệu về tiết điệu đệm	32
Bài 2: Tiết điệu đệm cho nhịp $\frac{2}{4}$	35
Bài 3: Tiết điệu đệm cho nhịp $\frac{3}{4}$	38
Bài 4: Tiết điệu đệm cho nhịp $\frac{4}{4}$	40
Bài 5: Tiết điệu đệm cho nhịp $\frac{6}{8}$	42
GIẢI THÍCH THUẬT NGỮ	46

CHUYÊN ĐỀ
10.1

HỆ THỐNG CÁC HỢP ÂM BA, HỢP ÂM BẢY CỦA ĐIỆU THỨC

CÁC HỢP ÂM BA CHÍNH CỦA ĐIỆU THỨC

YÊU CẦU CẦN ĐẠT:

- Nhận biết được hợp âm ba trưởng và hợp âm ba thứ.
- Nhận biết được các hợp âm ba chính của điệu thức trưởng và điệu thức thứ.
- Phân biệt được các hợp âm ba chính giữa giọng trưởng/ thứ tự nhiên và thứ hoà thanh.

Em hãy quan sát, lắng nghe và liệt kê các hợp âm có trong bài.

Làng tôi

(Trích)

Vìра phải

C *E*
Em G

Nhạc và lời: Văn Cao

C C Am F G C

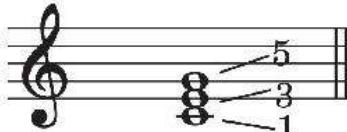
Làng tôi xanh bóng tre, từng tiếng chuông ban chiều tiếng chuông nhà thờ
rung. Đời đang vui đồng quê yêu dấu, bóng cau với con thuyền một dòng sông...

1. Hợp âm ba

1.1. Khái niệm: Hợp âm ba là hợp âm gồm có ba âm chồng lên nhau được sắp xếp theo quy luật quãng ba. Âm thấp nhất là âm 1 (âm gốc), âm ở giữa là âm 3 và âm trên cùng là âm 5.

Ví dụ:

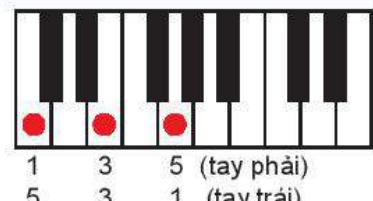
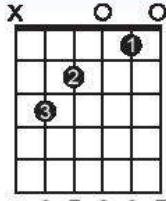
1.2. Các dạng hợp âm ba và tính chất

Trong âm nhạc phổ biến bốn dạng hợp âm ba: ba trưởng, ba thứ, ba tăng, ba giảm.

a. **Hợp âm ba trưởng:** Tính chất trong sáng, tươi vui và khoẻ khoắn.

Kí hiệu là chữ cái viết in hoa của âm gốc.

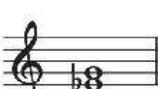
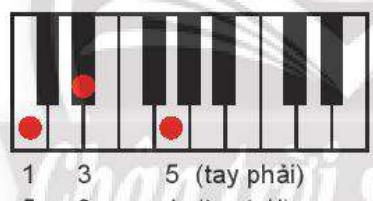
Ví dụ: Hợp âm Đô trưởng (C)

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar
 	

b. **Hợp âm ba thứ:** Tính chất mềm mại, nhẹ nhàng và êm dịu.

Kí hiệu là chữ cái viết in hoa tên của âm gốc và chữ *m* (viết tắt chữ *minor* hoặc *moll*).

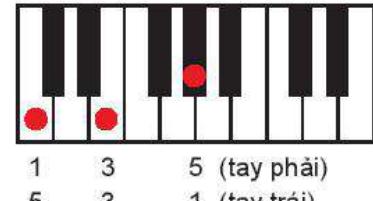
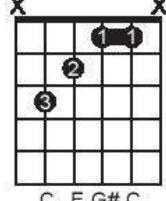
Ví dụ: Hợp âm Đô thứ (Cm)

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar
 	 <p>Vị trí ngăn 3 trên cần đàn</p>

c. **Hợp âm ba tăng:** Tính chất chói tai, khá gay gắt.

Kí hiệu là chữ cái viết in hoa tên âm gốc của hợp âm và dấu cộng đặt bên phải (chữ *aug* viết tắt của chữ *augmented*).

Ví dụ: Hợp âm Đô tăng (C+)

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar
 	

d. **Hợp âm ba giảm**: Tính chất ảm đạm, u tối.

Kí hiệu là chữ cái viết in hoa tên âm gốc của hợp âm và chữ “dim” nằm bên phải (chữ dim viết tắt của chữ diminished).

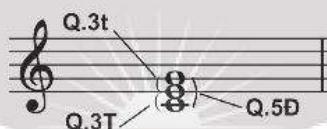
Ví dụ: Hợp âm Đô giảm (Cdim)

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar
 1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)	 Vị trí ngắn 3 trên cần đàn

1.3. Cấu trúc hợp âm ba

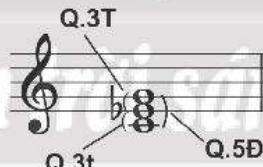
a. **Hợp âm ba trưởng**: Cấu tạo bởi một quãng 3 trưởng ở dưới và một quãng 3 thứ ở trên, quãng giữa hai âm ngoài cùng là quãng 5 đúng.

Ví dụ:

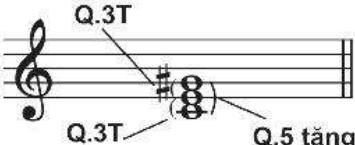
b. **Hợp âm ba thứ**: Cấu tạo bởi một quãng 3 thứ ở dưới và quãng 3 trưởng ở trên, quãng giữa hai âm ngoài cùng là quãng 5 đúng.

Ví dụ:

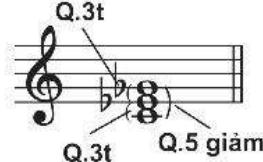
c. **Hợp âm ba tăng**: Cấu tạo bởi hai quãng 3 trưởng chồng lên nhau, quãng giữa hai âm ngoài cùng là quãng 5 tăng.

Ví dụ:

d. **Hợp âm ba giảm**: Cấu tạo bởi hai quãng 3 thứ chồng lên nhau, quãng giữa hai âm ngoài cùng là quãng 5 giảm.

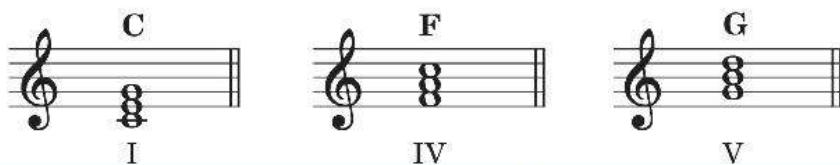
Ví dụ:

2. Hợp âm ba chính trong điệu trưởng

Trong điệu trưởng có 3 hợp âm ba chính, được thành lập trên các bậc I, IV, V. Các hợp âm ba chính trong điệu trưởng đều là hợp âm 3 trưởng mang tính thuận, vui tươi, trong sáng, khoẻ khoắn.

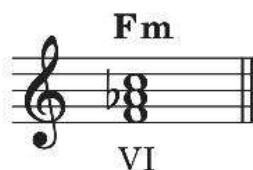
Ví dụ: Các hợp âm ba chính của giọng Đô trưởng: hợp âm bậc I là Đô trưởng (C), hợp âm bậc IV là Pha trưởng (F), hợp âm bậc V là Son trưởng (G).

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar

Tuy nhiên, trong giọng trưởng hoà thanh, do có bậc VI hạ thấp nửa cung nên hợp âm ba chính ở bậc IV là hợp âm ba thứ.

Ví dụ: Giọng Đô trưởng hoà thanh có hợp âm ba chính bậc IV là hợp âm Pha thứ.

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar

3. Hợp âm ba chính trong điệu thứ

Trong điệu thứ có 3 hợp âm ba chính, được thành lập trên các bậc I, IV, V. Các hợp âm ba chính trong điệu thứ đều là hợp âm 3 thứ mang tính thuần, hơi buồn, hơi tối, mềm mại, êm dịu.

Ví dụ: Các hợp âm ba chính của giọng La thứ: hợp âm bậc I là La thứ (Am), hợp âm bậc IV là Rê thứ (Dm), hợp âm bậc V là Mi thứ (Em).

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar

Tuy nhiên, trong giọng thứ hoà thanh, do có bậc VII nâng cao nửa cung nên hợp âm ba chính ở bậc V là hợp âm ba trưởng.

Ví dụ: Giọng La thứ hoà thanh có hợp âm ba chính bậc V là hợp âm Mi trưởng.

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar

- Hãy kể tên các dạng hợp âm ba trong trích đoạn bài hát *Làng tôi* ở phần Mở đầu.
- Hãy cho biết các hợp âm ba chính của giọng Đô trưởng và giọng La thứ tự nhiên.
- Thể hiện trên đàn guitar hoặc đàn phím điện tử sơ đồ hợp âm sau:

Chân trời sáng tạo

- Thành lập hợp âm ba trưởng với âm gốc là các âm: Đô; Pha; La.
- Thành lập hợp âm ba thứ với âm gốc là các âm: La; Rê; Mi.

Thành lập nhóm hợp âm ba chính của giọng Son trưởng trên khung nhạc và thể hiện các hợp âm đó trên đàn guitar hoặc đàn phím điện tử.

CÁC HỢP ÂM BA PHỤ CỦA ĐIỆU THỨC

YÊU CẦU CẨN ĐẶT:

- Xác định được hợp âm ba phụ của điệu thức trưởng và điệu thức thứ.
- Phân biệt được tính chất giữa hợp âm ba phụ so với hợp âm ba chính.
- Thể hiện được các hợp âm ba phụ trên nhạc cụ đã học.

▶ Em hãy quan sát và so sánh cách sử dụng hợp âm giữa lần 1 và lần 2 của trích đoạn bài *Nhớ ơn thầy cô* (Nhạc và lời: Nguyễn Ngọc Thiện).

Lần 1

Về lại trường xưa với bao kỉ niệm. Bóng dáng cô
thầy vẫn vương không rời. Một thời tuổi thơ trôi theo cánh phượng.
Lời thầy cô vọng mãi. Con nhớ cô thầy dịu dắt
con nên người. Nâng con bay khắp phương trời.

Lần 2

Về lại trường xưa với bao kỉ niệm. Bóng dáng cô
thầy vẫn vương không rời. Một thời tuổi thơ trôi theo cánh phượng.
Lời thầy cô vọng mãi. Con nhớ cô thầy dịu dắt
con nên người. Nâng con bay khắp phương trời.

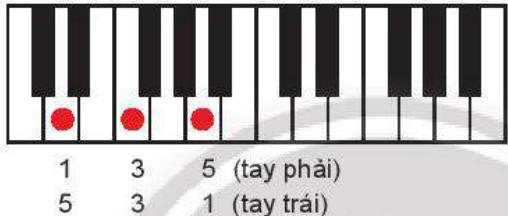
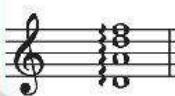
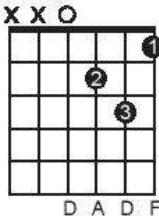
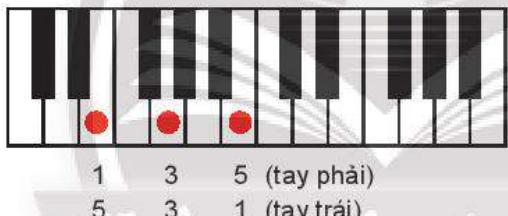
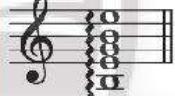
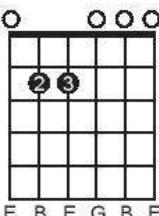
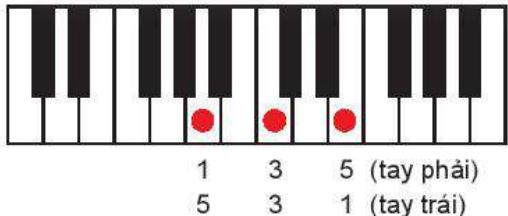
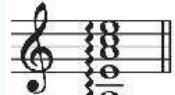
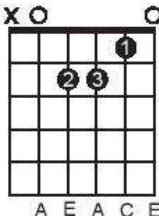

1. Khái niệm: Hợp âm ba phụ là hợp âm ba được xây dựng trên các bậc II, III, VI, VII của điệu trưởng và điệu thứ.

2. Hợp âm ba phụ trong điệu trưởng

Trong điệu trưởng, các hợp âm ba bậc II, III, VI, đều là hợp âm ba thứ, có tính chất thuận, mềm mại, buồn, hơi tối.

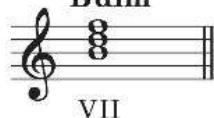
Ví dụ: Các hợp âm ba phụ trong giọng Đô trưởng: hợp âm ba bậc II là Rê thứ (Dm), hợp âm ba bậc III là Mi thứ (Em), hợp âm ba bậc VI là La thứ (Am).

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar
  1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)	 x x o 2 3 D A D F
  1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)	 o o o o 2 3 E B E G B E
  1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)	 x o 2 3 A E A C E

Hợp âm ba phụ thành lập trên bậc VII là hợp âm ba giảm, tính chất nghịch, ảm đạm, u tối.

Ví dụ: Hợp âm ba bậc VII trong giọng Đô trưởng là hợp âm Si giảm (B dim).

B dim

VII

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar
<p>1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)</p>	<p>x x 1 2 3 4 B F B D</p> <p>Vị trí ngăn 2 trên cần đàn</p>

3. Hợp âm ba phụ trong điệu thứ.

Trong điệu thứ tự nhiên, các hợp âm ba bậc III, VI, VII đều là các hợp âm ba trưởng, có tính chất thuận, vui tươi.

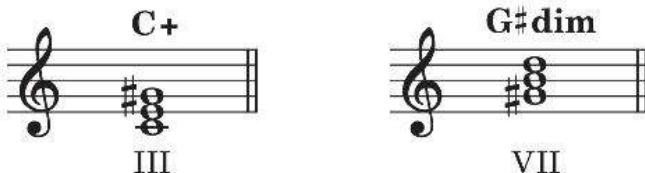
Ví dụ: Các hợp âm ba phụ trong giọng La thứ tự nhiên: hợp âm ba bậc III là Đô trưởng (C), hợp âm ba bậc VI là Pha trưởng (F), hợp âm ba bậc VII là Son trưởng (G).

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar
<p>1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)</p>	<p>x o o 1 2 3 4 C E G C E</p>
<p>1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)</p>	<p>1 1 1 1 2 3 4 F C F A C F</p>
<p>1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)</p>	<p>o o o 2 3 4 G B D G B G</p>

Hợp âm ba phụ thành lập trên bậc II là hợp âm ba giảm, tính chất nghịch, ảm đạm, u tối.

Ở điệu thứ hoà thanh, có bậc VII được nâng lên nửa cung nên hợp âm ba phụ thành lập trên bậc III là hợp âm 3 tăng và hợp âm ba phụ thành lập trên bậc VII là hợp âm ba giảm.

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar
 <p>1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)</p>	 <p>X X C E G# C</p>
 <p>1 3 5 (tay phải) 5 3 1 (tay trái)</p>	 <p>X X G# B D G# Vị trí ngăn 3 trên cần đàn</p>

- Hãy kể tên các hợp âm ba phụ có trong giọng Đô trưởng và giọng La thứ.
- Hãy cho biết các hợp âm ba phụ trong giọng Son trưởng và giọng Mi thứ được thành lập trên những bậc nào.

1. Thể hiện trên đàn guitar hoặc đàn phím điện tử sơ đồ hợp âm sau:

2. Kể tên các hợp âm ba chính và hợp âm ba phụ của giọng La thứ trong đoạn nhạc dưới đây.

Con đường đến trường

Nhạc và lời: Phạm Đăng Khương

Allegro

1. 2.

Dm Em Am Dm Em

Am Am G F

1. C E 2. Em Dm Em

Am Am Am G Em Am

fade out....

1. Thành lập nhóm hợp âm ba phụ của giọng Mi thứ hoà thanh trên khuôn nhạc và thể hiện các hợp âm đó trên đàn guitar hoặc đàn phím điện tử.
2. Thể hiện trên đàn guitar hoặc đàn phím điện tử các hợp âm ba phụ của giọng Đô trưởng theo mẫu sau:

HỢP ÂM BẢY ÁT

YÊU CẦU CÂN ĐẠT:

- Biết cách xây dựng các hợp âm bảy.
- Cảm nhận được sự không ổn định của hợp âm bảy át.
- Thể hiện được hợp âm bảy át trên nhạc cụ đã học.

Hãy quan sát, lắng nghe và nêu tên các hợp âm đã được học có trong đoạn nhạc sau:

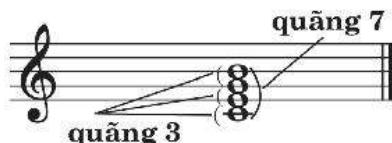
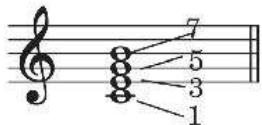
The musical score consists of four lines of music. The first line starts with Em, followed by D and C. The lyrics are: "Về lại trường xưa với bao kỉ niệm. Bóng dáng cô". The second line starts with Am, followed by D7, G, Em, and Bm. The lyrics are: "thầy vẫn vương không rời. Một thời tuổi thơ trôi theo cánh phượng.". The third line starts with B7, followed by D7, G, G7, C, and Am. The lyrics are: "Lời thầy cô vọng mãi. Con nhớ cô thầy dịu dắt". The fourth line starts with Em, followed by C, D7, B7, and Em. The lyrics are: "con nên người. Nâng con bay khắp phương trời."

1. Khái niệm

Hợp âm bảy là hợp âm gồm có bốn âm chồng lên nhau theo quãng 3. (Gọi là hợp âm bảy vì hai âm ngoài cùng của hợp âm tạo thành quãng 7).

Ví dụ :

Hợp âm bảy át là hợp âm bảy được xây dựng trên bậc V của điệu thức trưởng và điệu thức thứ hoà thanh.

Ví dụ: Hợp âm bảy át của giọng Đô trưởng là hợp âm Son bảy (G7)

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar

Ví dụ: Hợp âm bảy át của giọng La thứ hoà thanh là hợp âm Mi bảy (E7)

Thể hiện trên đàn phím điện tử	Thể hiện trên đàn guitar

2. Cấu tạo hợp âm bảy át

Hợp âm bảy át gồm một hợp âm ba trưởng và thêm một quãng ba thứ ở phía trên, hai âm ngoài cùng tạo thành quãng bảy thứ.

Kí hiệu hợp âm bảy át: gồm tên âm gốc của hợp âm và kèm theo số 7 bên phải.

Ví dụ :

3. Tính chất của hợp âm bảy át

Trong điệu trưởng và điệu thứ hoà thanh hợp âm bảy át là hợp âm nghịch. Âm thanh khi vang lên nghe chói tai, căng thẳng, kịch tính và có cảm giác luôn hút về hợp âm chủ bậc I.

Hợp âm bảy át là hợp âm được sử dụng phổ biến nhất trong các dạng hợp âm bảy.

- Hãy cho biết thế nào là hợp âm bảy.
- Hợp âm bảy át là gì? Hãy nêu cấu tạo của hợp âm bảy át.
- Hợp âm bảy át có tính chất như thế nào?

1. Hãy kể tên hợp âm bảy át trong giọng Đô trưởng và La thứ hoà thanh.
2. Thể hiện trên nhạc cụ đã học các nhóm hợp âm sau của giọng La thứ hoà thanh:

Hãy thêm các hợp âm bảy át vào đoạn nhạc sau:

Làng tôi

(Trích)

Vìра phải

Nhạc và lời: Văn Cao

Làng tôi xanh bóng tre, từng tiếng chuông ban chiều tiếng chuông nhà thờ rung.
Đời đang vui đong quê yêu dấu, bóng cau với con thuyền một dòng sông...

CHUYÊN ĐỀ
10.2

PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH GIỌNG VÀ ĐẶT HỢP ÂM ĐỆM CHO CA KHÚC VÀ BẢN NHẠC

**BÀI
1**

PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH GIỌNG CHO CA KHÚC VÀ BẢN NHẠC

YÊU CẦU CẨN ĐẶT:

- Phân tích được các đặc điểm của bản nhạc về giọng điệu, tính chất âm nhạc.
- Xác định đúng giọng của bản nhạc.

- Nghe ca khúc *Nhớ ơn thầy cô* (Nhạc và lời: Nguyễn Ngọc Thiện).
- Chia sẻ cảm nhận của em về tính chất âm nhạc của ca khúc trên.
- So sánh hoá biểu của đoạn 1, đoạn 2 và chỉ ra âm kết của mỗi đoạn.

Đoạn 1:

Về lại trường xưa với bao kỉ niệm. ... Nâng con bay khắp phương trời.

Đoạn 2:

Bây giờ ... dã bạc phơ.
Con vềtiếng cô thầy.

1. Một số khái niệm

- Xác định giọng** cho ca khúc, bản nhạc là tìm ra được tên giọng cho ca khúc, bản nhạc đó. Tên giọng bao gồm 2 phần: Tên của âm chủ và tính chất của điệu thức. Ví dụ: giọng Đô trưởng, giọng La thứ,...
- Giọng song song**: Là hai giọng gồm một giọng trưởng và một giọng thứ có cùng hoá biểu.

Ví dụ:

Hoá biểu	Giọng song song	
	Giọng Son trưởng	Giọng Mi thứ
	Giọng Đô trưởng	Giọng La thứ
	Giọng Pha trưởng	Giọng Rê thứ

2. Phương pháp xác định giọng cho ca khúc, bản nhạc

Để xác định giọng, cần dựa vào 3 dấu hiệu cơ bản sau đây:

Dấu hiệu	Nhận biết
Hoá biểu của bản nhạc	Hoá biểu cho biết tên hai giọng song song, trong đó có một giọng cần xác định.
Âm chủ và âm ổn định của giọng	<ul style="list-style-type: none"> – Âm mở đầu (không tính âm lẩy đà) và âm kết thúc của bản nhạc thường là âm chủ của giọng. – Các âm ổn định của giọng (bậc I, III, V) thường xuất hiện nhiều lần làm điểm tựa cho giai điệu, nhất là ở nét nhạc mở đầu.
Dấu hoá bất thường	Dấu hoá bất thường trong bản nhạc là một trong những dấu hiệu để nhận biết tính chất của điệu thức (ví dụ: điệu thức hoà âm có bậc VII tăng lên nửa cung).

Ví dụ 1: Xác định giọng ca khúc *Oi cuộc sống mến thương* (Nhạc và lời: Nguyễn Ngọc Thiện)

Có chú chim non nho nhỏ. Cất tiếng líu lo như muôn ngỏ.
 Buổi sáng quanh ta như xao động, như bầu trời xanh bao ước
 mơ. Nay chú chim ơi cho nhắn gửi. Lời hát tin yêu trong trái
 tim mọi người. Cuộc sống hôm nay tuy vất vả, nhưng

cuộc đời ơi ta mến thương. Ta đã nghe trong tiếng
 cười đường tương lai đang rực rõ. Ta đã
 nghe trong tim mình lời yêu thương của con người.

- Ca khúc *Ơi cuộc sống mến thương* có hoá biểu một dấu thăng, giọng cần xác định thuộc một trong hai giọng song song là Son trưởng hoặc Mi thứ.
- Âm kết của bài là âm Son trùng với âm chủ của giọng Son trưởng. Các âm ổn định của giọng Son trưởng (Son, Si, Rê) xuất hiện nhiều lần, nhất là trong nét nhạc ở 3 nhịp đầu tiên.
- Bản nhạc không có dấu hoá bất thường.

Kết luận: Ca khúc *Ơi cuộc sống mến thương* được viết ở giọng Son trưởng tự nhiên.

Ví dụ 2: Xác định giọng bản nhạc *Romance (Trích)*, tác giả: khuyết danh

The musical notation consists of five staves of music. The first four staves are in common time (indicated by '3/4') and the last staff is in 2/4 time. The key signature changes from G major (two sharps) to F# major (one sharp). Various dynamics are indicated, such as $\overline{\text{p}}$, $\overline{\text{f}}$, V , VII, P , and *rall.*. Fingerings are also present above the notes.

- Bản nhạc *Romance* có hoà biểu 1 dấu thăng; giọng cần xác định thuộc một trong hai giọng song song là Son trưởng hoặc Mi thứ.
- Âm kết của bài là âm Mi trùng với âm chủ của giọng Mi thứ. Các âm ổn định của giọng Mi thứ (Mi, Son, Si) xuất hiện nhiều lần, nhất là trong nét nhạc ở nhịp đầu tiên.
- Bản nhạc có nốt Rê thăng, là bậc VII của giọng Mi thứ tự nhiên được nâng lên nửa cung.

Kết luận: Bản nhạc *Romance* được viết ở giọng Mi thứ hoà thanh (có bậc VII#).

Xác định giọng của một số bản nhạc sau:

Trích đoạn

Nhạc: M. Glinka

Santa Lucia

Nhạc Ý

Chúc mừng

Nhạc Nga

Phỏng dịch lời Việt: Hoàng Lân

Cùng đàn cùng hát vang lừng, họp vào ngày Tết tưng bừng,
nhịp nhàng cùng hát vui bên người thân. Nhớ mãi phút giây êm đềm,
sóng bên nhau bao bạn hiền, hát lên tình thiết tha lâu bền.

Xác định giọng một số ca khúc và bản nhạc mà em đã học.

MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM CƠ BẢN VỀ CẤU TRÚC ÂM NHẠC

YÊU CẦU CẨN ĐẬT:

- Phân tích được các đặc điểm của bản nhạc về giai điệu và cấu trúc âm nhạc.

Nghe trích đoạn ca khúc *Oi cuộc sống mến thương* (Nhạc và lời: Nguyễn Ngọc Thiện).

Ta đã nghe trong tiếng cười đường tương lai đang rực rõ.

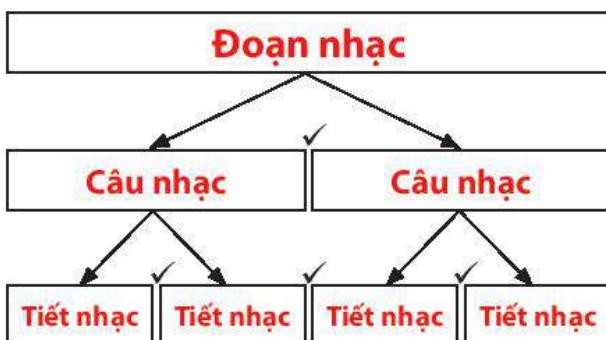
Ta đã nghe trong tim mình lời yêu thương của con người.

Em có nhận xét gì về nét nhạc của hai câu hát trên?

1. Một số khái niệm

- Giai điệu** là sự trình bày một ý nhạc, sắp xếp trong một bì, dùng để diễn đạt nội dung cơ bản của tác phẩm.
- Cấu trúc âm nhạc** là sự sắp xếp các thành phần âm nhạc trong một tác phẩm gồm: mô típ (motif), tiết nhạc, câu nhạc, đoạn nhạc,... Trong đó, đoạn nhạc được chia thành câu nhạc, câu nhạc chia thành tiết nhạc,... Điểm phân chia giữa hai thành phần trong cấu trúc âm nhạc gọi là điểm ngắt⁽¹⁾ (Hình 2.1).

Hình 2.1. Mô tả một số thành phần trong cấu trúc âm nhạc

⁽¹⁾ Điểm ngắt (kí hiệu ✓) được nhận biết từ những âm ngân dài, lặng, ngân tự do, thay đổi nhịp độ,... Trong ca khúc, điểm ngắt thường trùng với dấu chấm, dấu phẩy của lời ca. Dựa vào điểm ngắt, chúng ta thấy rõ hơn các thành phần cấu trúc âm nhạc.

2. Câu nhạc, đoạn nhạc

Câu nhạc là một giai điệu có cấu trúc độc lập, thể hiện một ý tưởng âm nhạc tương đối hoàn chỉnh. Hai câu nhạc trở lên có thể tạo nên một đoạn nhạc, trình bày một tư duy âm nhạc hoàn chỉnh.

Đoạn nhạc gồm hai câu nhạc là hình thức phổ biến nhất (thông thường câu 1 kết ở một trong các âm ổn định, câu 2 kết ở âm chủ), được chia thành hai dạng cơ bản:

Đoạn nhạc gồm hai câu nhạc nhắc lại

Đặc điểm: Câu 2 nhắc lại câu 1, có thay đổi ở cuối câu

Ví dụ: Trích đoạn *Dòng suối chảy về đâu?* (Nhạc Nga; Lời Việt: Hoàng Lan)

Con suối êm trôi trong nắng tươi uốn quanh qua bao núi
đồi. Con suối êm trôi đi tới đâu hát lên say sưa bao lời.

Đoạn nhạc trên được viết ở giọng Đô trưởng, gồm 8 nhịp. Các nốt đen ngắn dài ở các âm trực của giọng (Đô – Mi – Son) tạo nên những điểm ngắt.

- Câu 1: 4 nhịp, kết ở âm Mi (bậc III).
- Câu 2: 4 nhịp, nhắc lại câu 1 nhưng có thay đổi ở 2 nhịp cuối và kết ở âm chủ Đô (bậc I).

Đoạn nhạc gồm hai câu nhạc không nhắc lại

Đặc điểm: Câu 2 không nhắc lại câu 1

Ví dụ: Trích đoạn ca khúc *Nỗi trống lên các bạn ơi* (Nhạc và lời: Phạm Tuyên)

Xưa mẹ Âu Cơ sinh được trăm con, năm mươi xuống biển năm mươi lên
non. Nay triệu cháu con chung tình nước non, là hoa một gốc là con một nhà...

Đoạn nhạc trên được viết ở giọng La thứ, gồm 8 nhịp (không kể nhịp lẩy đà). Các điểm ngắt được tạo ra bởi các nốt đơn chấm dôi hoặc dấu lặng. Giai điệu phần lớn sử dụng các âm của trục âm (La – Đô – Mi).

- Câu 1: Gồm 4 nhịp, kết ở âm Mi (bậc V).
- Câu 2: Gồm 4 nhịp, không nhắc lại câu 1, kết ở âm La (bậc I).

Phân tích đặc điểm giai điệu và cấu trúc âm nhạc của ca khúc *Oi cuộc sống mến thương* (Nhạc và lời: Nguyễn Ngọc Thiện).

- Xác định giọng của bản nhạc.
- Dựa vào các âm ngân dài, âm kết câu, sự nhắc lại,... của giai điệu và lời ca để tìm ra các thành phần cấu trúc âm nhạc trong bài.

Phân tích đặc điểm giai điệu và cấu trúc âm nhạc của các ca khúc, bản nhạc mà em đang học hát hoặc đàn.

SƠ ĐỒ HỢP ÂM ĐỆM TRÊN NHẠC CỤ

YÊU CẦU CẨN ĐẠT:

- Thể hiện được sơ đồ hợp âm đêm trên nhạc cụ.
- Cảm nhận được sự hoà quyện giữa hợp âm và giai điệu ca khúc.

- Nghe trích đoạn giai điệu ca khúc *All I have to do is dream* (Nhạc: Boudleaux Bryant).
- Hãy nhận xét chu kì sắp xếp của các hợp âm ghi trên bản nhạc.

The musical score consists of two staves of music. The top staff shows a harmonic progression: F - Dm - Gm - C7 - F - Dm - Gm - C7. The bottom staff continues this progression and includes a melodic line with various note heads and stems. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is common time (indicated by 'C'). The score is divided into measures by vertical bar lines and sections by double bar lines. Measure numbers 1.F and 2.F are indicated above the staff.

1. Khái niệm

Sơ đồ hợp âm là sự nối tiếp các hợp âm theo những nguyên tắc nhất định nhằm hỗ trợ thêm cho việc diễn đạt ý tưởng âm nhạc.

Dựa trên sơ đồ hợp âm, người chơi nhạc có thể:

- Đệm cho bài hát hoặc bản nhạc.
- Ứng tác giai điệu câu nhạc dạo đầu, cầu nối hoặc câu nhạc kết thúc của bản nhạc.

2. Một số nguyên tắc xây dựng sơ đồ hợp âm đơn giản

Người ta có thể tạo ra sơ đồ hợp âm theo nguyên tắc nối tiếp các hợp âm ba chính của một giọng. Ví dụ:

GIỌNG	HỢP ÂM BA CHÍNH			NỐI TIẾP HỢP ÂM BA CHÍNH		
	I	IV	V	I – V – I	I – IV – I	I – IV – V – I
ĐÔ TRƯỞNG	C	F	G	C – G – C	C – F – C	C – F – G – C
LA THÚ	Am	Dm	Em	Am – Em – Am	Am – Dm – Am	Am – Dm – Em – Am

Trên cơ sở sơ đồ của các hợp âm ba chính, có thể sử dụng hợp âm 7 át, hợp âm phụ để thêm vào hoặc thay thế, tạo ra sơ đồ mới. Ví dụ:

- Sơ đồ I – II – V7 – I ở giọng Đô trưởng: C – Dm – G7 – C
- Sơ đồ I – VI – IV – V7 – I ở giọng La thứ: Am – F – Dm – E7 – Am

Phân tích sơ đồ hợp âm đệm của bản nhạc *All I have to do is dream* (trang 25) trong phần Mở đầu.

- Xác định giọng, phân tích đặc điểm các hợp âm trong bản nhạc.
- Sắp xếp lại thành sơ đồ hợp âm theo bậc.

1. Thể hiện sơ đồ hợp âm giọng trưởng trên nhạc cụ

Sơ đồ hợp âm I – IV – V7 – I

Mùa hè và những chùm hoa nắng

(Trich)

Nhạc và lời: Nguyễn Thanh Tùng

Sơ đồ hợp âm I – II – V7 – I

Ballade pour Adeline

(Trich)

Nhạc: Paul de Senneville

A musical score for piano in 4/4 time. The key signature is C major. The melody is played on the treble clef staff, consisting of eighth and sixteenth note patterns. Chords are indicated above the staff: 'C' at the beginning, 'Dm' with a melodic line starting on the second beat, 'G7' with a melodic line starting on the third beat, and 'C' again at the end. The bass clef staff is present but contains no notes.

Sơ đồ hợp âm I – IV – V7 – VI – II – V7 – I

Eine Kleine Nachtmusik

(Trích)

Nhac: W. A. Mozart

A musical staff in treble clef and common time. It shows a sequence of chords: C (two eighth notes), F (two eighth notes), G7 (two eighth notes), Am (two eighth notes), Dm (two eighth notes), G7 (two eighth notes), and C (one eighth note followed by a fermata). The notes are connected by vertical stems.

2. Thể hiện sơ đồ hợp âm giọng thứ trên nhạc cụ

Sơ đồ hợp âm I – IV – V – I

Serenade

(Trích)

Nhạc: F. Schubert

A musical score for a single melodic line. The key signature is one flat, indicating E-flat major or G minor. The time signature is common time (indicated by '4'). The melody consists of eighth and sixteenth note patterns. The score is divided into measures by vertical bar lines. Above the staff, lyrics are written in a cursive font. The first measure starts with a Dm chord, followed by a Gm chord, an A7 chord, and a final Dm chord. The lyrics are: "Dm 3 Gm 3 A7 3 Dm". Measure 1 ends with a fermata over the final note of the Dm chord. Measure 2 begins with a Gm chord, followed by an A7 chord, and ends with a Dm chord. Measure 3 begins with a Dm chord, followed by an A7 chord, and ends with a Dm chord.

Sơ đồ hợp âm I – IV – VII – V – I

Khát vọng tuổi trẻ

(Trích)

Nhạc và lời: Vũ Hoàng

Am
Dm

Đừng hỏi Tổ quốc đã làm gì cho ta. Mà cần

G Em 1. Am 2. Am

hỏi ta đã làm gì cho Tổ quốc hôm nay. Đừng... ...nay.

Sơ đồ hợp âm I – VI – VII – III – V7 – I

Nối vòng tay lớn

(Trích)

Nhạc và lời: Trịnh Công Son

Em C D

Cờ nối gió đêm vui nối ngày, dòng máu nối con tim đồng... ...nối thôn xa vời, người chết nối linh thiêng vào

G 1. B7 2. B7 Em

loại, dựng tình người trong ngày mới. Thành phố... ...cười nối trên môi.
đời, và nụ... ...cười nối trên môi.

- Phân tích đặc điểm các hợp âm trong bản nhạc, sắp xếp lại thành sơ đồ hợp âm theo giọng.
- Lựa chọn cách bấm hợp âm phù hợp với nhạc cụ.
- Hát (hoặc đọc nhạc) và đệm với tiết điệu phù hợp. Chú ý cảm nhận được sự hoà quyện giữa hợp âm và giai điệu.

3. Sưu tầm sơ đồ hợp âm

Hãy sưu tầm một số bản nhạc hay, ghi lại sơ đồ hợp âm để tập luyện trên các loại giọng khác nhau.

Ví dụ:

- Sơ đồ hợp âm bài *Ballade pour Adeline*: I – II – V7 – I
- Sơ đồ hợp âm bài *Eine Kleine Nachtmusik*: I – IV – V7 – VI – II – V7 – I
- Sơ đồ hợp âm bài *All I have to do is dream*:

I – VI – II – V7 – I // I – VI – IV – V7 – I

PHƯƠNG PHÁP ĐẶT HỢP ÂM ĐỆM CHO CA KHÚC VÀ BẢN NHẠC

YÊU CẦU CẦN ĐẠT:

- Cảm nhận được sự hoà quyện giữa hợp âm và giai điệu ca khúc.
- Xác định đúng giọng của bản nhạc và đặt các hợp âm phù hợp.
- Thủ nghiêm ý tưởng mới khi đặt hợp âm cho bản nhạc.
- Biết vận dụng đặt hợp âm cho tác phẩm dùng trong các hoạt động âm nhạc.

▶ Em hãy nghe, xác định giọng và nhận xét về giai điệu bài *Kalinka* (Nhạc Nga).

The musical score for 'Kalinka' is presented in three staves. The top staff starts with a B7 chord. The middle staff starts with a G chord. The bottom staff starts with a G chord. The score includes lyrics in Russian: 'Солнце вставляет ся' (The sun is rising). Chords indicated include B7, Em, B7, 1. Em, 2. Em, Fine, G, C, D7, G, G, D7, G, B7, D.C. al Fine.

Những hợp âm được đặt trong bản nhạc là những hợp âm gì?

Để đặt hợp âm cho ca khúc và bản nhạc, người ta thường thực hiện theo các bước sau:

Bước 1. Xác định giọng, phân tích cấu trúc, đặc điểm của giai điệu bài hát, bản nhạc.

Bước 2. Xác định các hợp âm sẽ sử dụng để đặt cho bài hát, bản nhạc (hợp âm ba chính, hợp âm ba phụ, hợp âm bảy và các loại hợp âm khác theo đặc tính của giai điệu).

Bước 3. Tiến hành đặt hợp âm theo một số gợi ý sau:

- Hợp âm mở đầu và kết thúc thường là hợp âm chủ.
- Nên đặt hợp âm vào phách mạnh, trừ những trường hợp đặc biệt.
- Vận dụng một số sơ đồ hợp âm thường gặp.
- Chú ý sự hoà quyện giữa hợp âm và giai điệu: Âm ở phách mạnh, âm có trường độ ngân dài cần có trong hợp âm được đặt.
- Lưu ý về nhịp độ của bản nhạc: Những bản nhạc chậm đôi khi có nhiều hợp âm trong một ô nhịp; ngược lại, những bản nhạc nhanh có khi nhiều ô nhịp ghi một hợp âm.

Ví dụ: Trích đoạn *Danube Waves* (Nhạc: J. Ivanovici)

The musical score consists of two staves. The top staff begins with a treble clef, a 3/4 time signature, and the tempo 'Presto'. It starts with an 'Am' chord, followed by an 'E7' chord, and then returns to an 'Am' chord. The bottom staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature, starting with a 'Dm' chord. Both staves feature eighth-note patterns with various rests and harmonic changes.

- Đoạn nhạc được viết ở giọng La thứ với các hợp âm chính như sau:

A harmonic progression diagram showing three chords stacked vertically: 'Am', 'Dm', and 'E7'. The 'Am' chord is in the bass position, 'Dm' is in the middle, and 'E7' is in the top position. A vertical bar line follows the 'E7' chord.

Sơ đồ hợp âm của đoạn nhạc *Danube Waves*: **Am – E7 – Am – Dm – Am – E7 – Am**.

Giai điệu đoạn nhạc có nhịp độ rất nhanh (presto). Cấu trúc âm nhạc của bản nhạc có những điểm ngắt sau những nốt ngân dài, nên chọn đặt hợp âm ở những nốt ngân dài đó.

Hãy phân tích cách đặt hợp âm trong trích đoạn ca khúc *Nhớ ơn thầy cô* (Nhạc và lời: Nguyễn Ngọc Thiện)

Về lại trường xưa với bao kỉ niệm. Bóng dáng cô
thầy vẫn vương không rời. Một thời tuổi thơ trôi theo cánh phượng.
Lời thầy cô vọng mãi. Con nhớ cô thầy dùi dắt
con nên người. Nâng con bay khắp phương trời.

- Xác định giọng, phân tích cấu trúc, chỉ ra các hợp âm chính và hợp âm phụ của bài.
- Viết sơ đồ hợp âm của bài và giải thích tại sao người ta sử dụng hợp âm E7 trước hợp âm Am trong sơ đồ.
- Có nên đặt hợp âm ở các nốt ở phách mạnh hoặc các nốt ngân dài không?

1. Thực hành phần hợp âm trên nhạc cụ trích đoạn ca khúc *Nhớ ơn thầy cô*.
Chú ý cảm nhận sự hoà quyện giữa hợp âm và giai điệu của ca khúc.
2. Chọn một vài ca khúc, bản nhạc có từ 0 đến 1 dấu thăng (hoặc dấu giáng),
đặt hợp âm và thể hiện trên nhạc cụ mà em đang sử dụng.

CHUYÊN ĐỀ
10.3

PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH TIẾT ĐIỆU ĐỆM

GIỚI THIỆU VỀ TIẾT ĐIỆU ĐỆM

YÊU CẦU CẨN ĐẠT:

- Phân tích được các đặc điểm của bản nhạc về giọng điệu, giai điệu, nhịp điệu, tính chất âm nhạc, cấu trúc,...
- Cảm nhận được sự phù hợp giữa tiết điệu đệm và tính chất âm nhạc.

- Em hãy nghe giai điệu phần mở đầu Chương 1 – Giao hưởng số 40 của Mozart được đệm bởi tiết điệu March và Salsa.
- Nêu nhận xét của em về tính chất âm nhạc khi nghe đoạn nhạc được đệm bởi hai tiết điệu trên và so sánh với tác phẩm gốc.

Chân trời sáng tạo

1. Khái niệm tiết điệu đệm

Tiết điệu đệm là sự lặp đi lặp lại một cách nhịp nhàng của âm thanh theo thời gian.

Một tiết điệu đệm bao gồm các thành tố sau:

- Quy luật về tiết tấu.
- Chuyển động của giai điệu.
- Cách xếp bè của hoà âm.

Bằng cách thay đổi tiết điệu đệm, một bản nhạc có thể được trình diễn với những phong cách khác nhau.

2. Cách xác định tiết điệu đệm

Để xác định tiết điệu đệm cho bài hát, bản nhạc, người ta thường tiến hành theo những bước sau:

- Xác định loại nhịp và tốc độ của bài hát, bản nhạc (ví dụ như nhịp $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{6}{8}$, ...; tốc độ nhanh, chậm,...).
- Xác định tính chất âm nhạc, cấu trúc và thể loại của bài hát, bản nhạc (ví dụ: tính chất hùng tráng, suy tư,...; tác phẩm có cấu trúc 1 đoạn, 2 đoạn,...).
- Thử nghiệm một số tiết điệu đệm và lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp.

Ngoài ra, để tăng thêm sự phong phú cho tác phẩm và hấp dẫn khán giả, người ta có thể mở rộng phần đệm bằng cách:

- Thay đổi tiết điệu đệm theo cấu trúc âm nhạc của bài hát.
- Thay đổi nhiều tiết điệu đệm có cùng loại nhịp trong bài hát.

- Tìm hiểu, xác định loại nhịp và cấu trúc của bài hát *Mùa xuân đầu tiên* (Nhạc và lời: Văn Cao) trang 43.
- Tìm hiểu, xác định tính chất và tốc độ của bài hát *Tuổi đời mènh mông* (Nhạc và lời: Trịnh Công Sơn).

*Mây và tóc em bay trong chiều gió
(Bao đường phố em) qua nắng lên trong thành phố*

lộng. Trời làm cơn mưa xanh dưới những hàng rồng. Tuổi thần tiên yêu dấu dưới ngôi trường chò. Đường dìu chân em đi đến những miền này. Tuổi đời mènh mông quá búp non đầu

me. Em cùng lá tung tảng như loài chim đến và đã kia. Em cùng đoá hoa lan hay quỳnh hương trắng thơm ngát... xa. Thăm ruộng đất bao la những làng quê cũ mùa cây. Em về giữa thiên nhiên em cười, em nói. Như sóng...

1. 3. **2.**

*hót giữa phố nhà. Ôm cuộc sống trong... từ đất đai quê nhà có tình
trái níu chân về. Như là những bông...*

yêu. Thời thơ áu bướm hoa và chim cùng mưa nắng. Em đứng bên trời tự
do yêu đời thiết tha. Bao đường phố em... ...đùa biển khơi.

3. Tìm hiểu, thử nghiệm một số tiết điệu đệm và lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp cho bài hát *Nhật ký của mẹ* (Nhạc và lời: Nguyễn Văn Chung).

Bao ngày mẹ ngóng, bao ngày mẹ trông, bao ngày mẹ mong con chào
dời. Áp trong đáy lòng, có chăng tiếng cười của một hài nhi đang lớn
dần. Mẹ chợt tỉnh giấc, và mẹ nhìn thấy, hình hài nhỏ bé như thiên
thần. Tiếng con khóc oà, mắt mẹ lệ nhòa, cảm ơn vì con đến bên mẹ.
Này con yêu ơi, con biết không? Mẹ yêu con yêu con nhất
dời! Ngắm con ngoan nãm trong nôi, mắt xoe tròn ôi bé
cưng! Nhìn cha con, cha đang rất vui, giọt nước mắt lăn trên khoé
môi. Con hãy nhìn kia cha đang khóc vì con.

Sưu tầm một bài hát, bản nhạc có cách đệm khác nhau; cùng bạn lắng nghe và chia sẻ cảm nhận sau khi nghe nhạc.

TIẾT ĐIỆU ĐỆM CHO NHỊP $\frac{2}{4}$

YÊU CẦU CẨN ĐẠT:

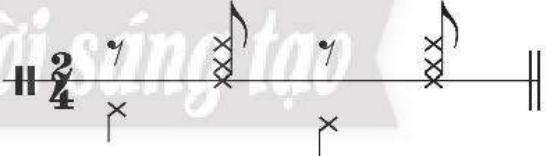
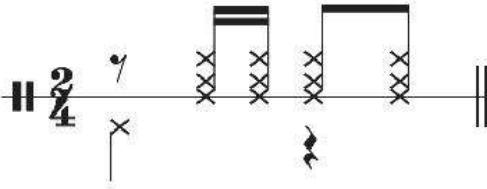
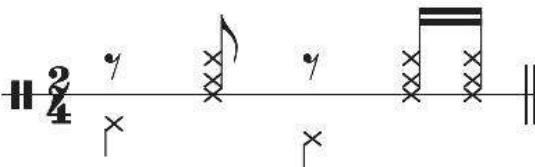
- Xác định tiết điệu đệm phù hợp.
- Cảm nhận được sự phù hợp giữa tiết điệu đệm và tính chất âm nhạc.
- Thể hiện được phần đệm trên nhạc cụ.
- Thử nghiệm ý tưởng mới khi lựa chọn tiết điệu đệm cho bản nhạc.

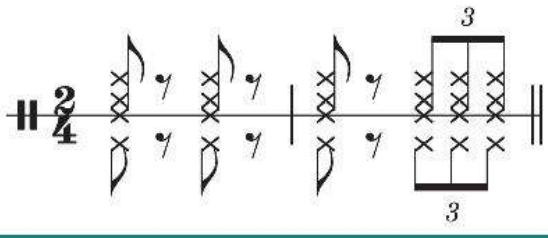
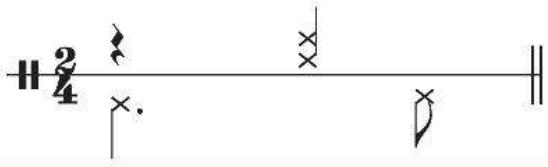
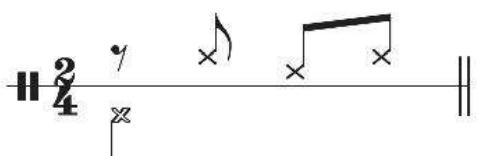

- Nghe bài hát *Hành trình tuổi hai mươi* (Nhạc và lời: Nguyễn Văn Hiên).
- Nêu cảm nhận của em về tính chất âm nhạc và tốc độ của bài hát trên.

Một số tiết điệu đệm cho nhịp $\frac{2}{4}$

Tên tiết điệu	Tốc độ	Tempo	Mẫu tiết điệu đệm
Fox		120-136	
Pasodoble	Nhanh	120-130	
Polka		120-124	

March	Nhanh vừa	110- 120	
Pop		110- 120	
Country	Thong thả	80-100	
Slow	Chậm	60-80	

- Thể hiện tiết điệu Fox, March trên đàn phím điện tử hoặc đàn guitar.
- Lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp cho bài hát sau:

Hành trình tuổi hai mươi

Nhịp đi: Nhạc và lời: Nguyễn Văn Hiên

Hành trình tuổi hai mươi chúng ta vẫn còn nhớ một đoạn đường chông (Hành) trinh tuổi hai mươi tiếng quê hương vọng mãi. Sai Gòn ngày ba gai hiến dâng cho ngày nay. Hành trình tuổi hai mươi qua núi cao sông dài, từ mươi Bắc Nam chung bài ca. Hành trình tuổi hai mươi theo bước chân anh hùng từ mọi miền quê hương về đây chung bài ca. Băng qua Trường Sơn cat trắng biển mọi miền xa xôi về đây chung bài ca. Băng qua Phước Long còn in dấu chân hùng anh. xanh. Băng qua Phước Long còn in dấu chân hùng anh. Về Tây Nguyên

Detailed description: This block contains the musical score for the song 'Hành trình tuổi hai mươi'. It features four staves of music in G major, 2/4 time. The lyrics are written below each staff. The first staff starts with 'Hành trình tuổi hai mươi chúng ta vẫn còn nhớ một đoạn đường chông (Hành) trinh tuổi hai mươi tiếng quê hương vọng mãi. Sai Gòn ngày ba gai hiến dâng cho ngày nay. Hành trình tuổi hai mươi qua núi cao sông dài, từ mươi Bắc Nam chung bài ca. Hành trình tuổi hai mươi theo bước chân anh hùng từ mọi miền quê hương về đây chung bài ca. Băng qua Trường Sơn cat trắng biển mọi miền xa xôi về đây chung bài ca. Băng qua Phước Long còn in dấu chân hùng anh. xanh. Băng qua Phước Long còn in dấu chân hùng anh. Về Tây Nguyên'. The second staff continues with 'mọi miền quê hương về đây chung bài ca. Băng qua Phước Long còn in dấu chân hùng anh. Về Tây Nguyên'. The third staff continues with 'mọi miền xa xôi về đây chung bài ca. Băng qua Phước Long còn in dấu chân hùng anh. Về Tây Nguyên'. The fourth staff concludes with 'xanh. Băng qua Phước Long còn in dấu chân hùng anh. Về Tây Nguyên'.

The musical score consists of two staves of music. The first staff shows lyrics in Vietnamese: "xanh xanh lòng lòng vui vui như như mờ mờ hôi hôi. Tuổi tuổi hai hai mươi mươi đẹp đẹp". The second staff continues with "sao ước mơ mơ xanh xanh...". The score includes markings like "1.", "2.", "D.S. al Coda", and a circled "Φ".

Xác định loại nhịp và tốc độ của bài hát.

- Xác định tính chất âm nhạc và cấu trúc của bài hát.
- Thủ nghiệm tiết điệu đệm và lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp.
- Quan sát và chỉ ra các mẫu tiết tấu xuất hiện lặp lại trong đoạn 1 bài hát *Hành trình tuổi hai mươi*.
- Giải thích các kí hiệu âm nhạc có trong bài hát *Hành trình tuổi hai mươi*.
- Thay đổi tốc độ của tiết điệu đệm cho đoạn 1 và nêu cảm nhận.

1. Thủ nghiệm tiết điệu đệm bằng đàn phím điện tử hoặc guitar theo gợi ý sau:

Tên bài hát	Gợi ý tiết điệu đệm
<i>Khát vọng tuổi trẻ</i> (Nhạc và lời: Vũ Hoàng)	Slow March

- So sánh giữa tiết điệu Slow và March, tiết điệu nào phù hợp để đệm cho bài *Khát vọng tuổi trẻ*? Vì sao?
- Nêu cảm nhận về mối liên hệ giữa tính chất âm nhạc của bài hát với tiết điệu đệm.

2. Lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp cho *Bài đọc nhạc số 1* (SGK Âm nhạc 10 trang 11).

TIẾT ĐIỆU ĐỆM CHO NHỊP $\frac{3}{4}$

YÊU CẦU CÂN ĐẠT:

- Xác định tiết điệu đệm phù hợp.
- Cảm nhận được sự phù hợp giữa tiết điệu đệm và tính chất âm nhạc.
- Thể hiện được phần đệm trên nhạc cụ.

- Nghe bản nhạc *Danube Waves* (Sóng sông Danube, tác giả: J. Ivanovici).
- Nêu cảm nhận của em về tính chất âm nhạc và tốc độ của bản nhạc *Danube Waves*.

Một số tiết điệu đệm cho nhịp $\frac{3}{4}$

Tên tiết điệu	Tốc độ	Tempo	Mẫu tiết điệu đệm
Waltz	Vừa phải đến nhanh	120-180	
Slow Waltz (Boston)	Chậm	60-90	

- Thể hiện tiết điệu Waltz, Boston trên đàn phím điện tử hoặc đàn guitar.
- Lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp cho bản nhạc sau:

Danube Waves

(Trích)

Tác giả: J. Ivanovici

Allegretto

- Xác định loại nhịp và tốc độ của bản nhạc.
- Xác định tính chất âm nhạc và cấu trúc của bản nhạc.
- Thủ nghiệm tiết điệu đệm và lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp.

1. Thủ nghiệm tiết điệu đệm cho bài hát trên đàn phím điện tử hoặc guitar theo gợi ý sau:

Tên bài hát	Gợi ý tiết điệu đệm
Santa Lucia (Dân ca Napoli)	Fox Boston

Santa Lucia

(Thuyền mơ)

Dân ca Napoli

- So sánh giữa tiết điệu Fox và Boston, tiết điệu nào phù hợp để đệm cho bài *Santa Lucia*? Vì sao?
 - Nếu cảm nhận về mối liên hệ giữa tính chất âm nhạc của bài hát với tiết điệu đệm.
2. Lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp cho *Bài đọc nhạc số 2* (SGK Âm nhạc 10 trang 22).

TIẾT ĐIỆU ĐỆM CHO NHỊP $\frac{4}{4}$

YÊU CẦU CẨN ĐẠT:

- Xác định tiết điệu đệm phù hợp.
- Cảm nhận được sự phù hợp giữa tiết điệu đệm và tính chất âm nhạc.
- Thể hiện được phần đệm trên nhạc cụ.
- Biết vận dụng chọn tiết điệu đệm trong các hoạt động âm nhạc.

- Nghe bản nhạc *Quien Sera (Sway)* của tác giả: Norman Gimbel và Pablo B. Ruiz.
- Nêu cảm nhận của em về tính chất âm nhạc và tốc độ của bản nhạc trên.

Một số tiết điệu đệm cho nhịp $\frac{4}{4}$

Tên tiết điệu	Tốc độ	Tempo	Mẫu tiết điệu đệm
Chachacha	Nhanh	120-130	
Tango	Nhanh	108-110	
Rumba	vừa	80-95	

Bolero	Chậm vừa	75-90	
Surf	Chậm	65-75	
Ballad		60-90	
Rock	Phong phú	50-200	

- Thể hiện tiết điệu Chachacha, Tango trên đàn phím điện tử hoặc đàn guitar.
- Lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp cho giai điệu sau:

Quien Sera

(Sway)

Nhạc: Pablo B. Ruiz
Lời: Norman Gimbel

Moderately

- Xác định loại nhịp và tốc độ của bản nhạc.
- Xác định tính chất âm nhạc và cấu trúc của bản nhạc.
- Thử nghiệm tiết điệu đệm và lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp.

1. Thủ nghiệm tiết điệu đệm cho bài hát bằng đàn phím điện tử hoặc guitar theo gợi ý sau:

Tên bài hát	Gợi ý tiết điệu đệm
Nhớ ơn thầy cô (Nhạc và lời: Nguyễn Ngọc Thiện)	Chachacha
	Ballad

- So sánh giữa tiết điệu Chachacha và Ballad, tiết điệu nào phù hợp để đệm cho bài *Nhớ ơn thầy cô*? Vì sao?
 - Nêu cảm nhận về mối liên hệ giữa tính chất âm nhạc của bài hát với tiết điệu đệm.
2. Lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp cho *Bài đọc nhạc số 4* (SGK Âm nhạc 10 trang 38).

TIẾT ĐIỆU ĐỆM CHO NHỊP $\frac{6}{8}$

Chân trời sáng tạo

YÊU CẦU CÂN ĐẠT:

- Xác định tiết điệu đệm phù hợp.
- Cảm nhận được sự phù hợp giữa tiết điệu đệm và tính chất âm nhạc.
- Thể hiện được phần đệm trên nhạc cụ.
- Biết vận dụng chọn tiết điệu đệm trong các hoạt động âm nhạc.

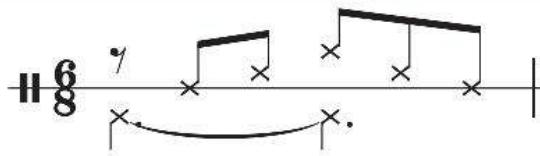
- Nghe bài hát sau:

Mẹ yêu con – Nhạc và lời: Nguyễn Văn Tý.

- Nêu cảm nhận của em về tính chất âm nhạc và tốc độ của bài hát *Mẹ yêu con*.

Tiết điệu đệm cho nhịp $\frac{6}{8}$

Tên tiết điệu	Tốc độ	Tempo	Mẫu tiết điệu đệm
Slow rock	Vừa phải	95-105	

- Thể hiện tiết điệu Rock, Slow rock trên đàn phím điện tử hoặc đàn guitar.
- Lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp cho bản nhạc sau:

Mùa xuân đầu tiên

Moderato

Nhạc và lời: Văn Cao

Rồi đặt dùn mùa xuân theo én về.
Rồi đặt dùn mùa xuân theo én về.
Giờ đặt dùn mùa xuân theo én về.
vui nay đã về.
con nay đã về.
vui nay đã về.
đến đầu tiên với khói bay trên sông gà đang gáy
đến đầu tiên. Nước mắt trên vai anh giọt rơi ấm
có về đâu với khói bay trên sông gà đang gáy
trưa bên sông. Một trưa nắng vui cho bao tâm hồn.
đôi vai anh. Niềm vui phút giây như đang long ...
trưa bên sông. Một trưa nắng thôi hôm nay mènh ...

1.

2.

...lanh. Ôi giờ phút yêu quê hương làm sao trong xuân vui đầu

tiên. Ôi giờ phút trong tay anh đầu tiên một cuộc đời êm
âm. Từ đây người biết quê người. Từ đây người biết thương
người. Từ đây người biết yêu người... ...mông.

- Xác định loại nhịp và tốc độ của bản nhạc.
- Xác định tính chất âm nhạc và cấu trúc của bản nhạc.
- Thủ nghiệm tiết điệu đệm và lựa chọn tiết điệu đệm phù hợp.

1. Thủ nghiệm tiết điệu đệm cho bài hát bằng đàn phím điện tử hoặc guitar theo gợi ý sau:

Tên bài hát	Gợi ý tiết điệu đệm
Thầy giáo của tôi (Nhạc và lời: Hoàng Bình)	Slow rock
	Rock

Thầy giáo của tôi

Tha thiết - Biết ơn

Nhạc và lời: Hoàng Bình

Như cánh chim bay giữa cuộc đời, thầy giáo
tôi đi về phía mặt trời. Ở đây có núi và rừng cây, có đàn
em đang mong ngóng tháng ngày. Nhũng búp
măng mọc giữa rừng hoang vắng đang vươn lên trong mưa trong

nắng. Nhẹ bước đôi chân trên đường, rùng núi bao la bên
 mình. Thầy về vui ánh đèn đêm. Lửa hồng ríu rít đàn em
 Lớp học chênh vênh giữa đồi cao. Đường
 xa vượt muôn suối muôn đèo. Đàn em đôi chân trần đến
 lớp. Lòng thầy bỗng thấy xôn xao. Ngày đêm thầy chăm lo đàn
 em. Đường xa thầy đi xuống các bản. Sớm
 khuya thầy dạy từng nét chữ. Thầy là thầy giáo của bản
 xa. Tháng ngày ngân vang muôn câu ca. Bản
 xa tình thầy cao như núi. Mái trường còn ẩm giọt mồ
 hôi. Thầy vui khi đàn em đến rồi. Lớp
 học ấm áp tình thầy tôi.

- So sánh giữa tiết điệu Slow rock và Rock, tiết điệu nào phù hợp để đêm cho bài *Thầy giáo của tôi*? Vì sao?
 - Nếu cảm nhận về mối liên hệ giữa tính chất âm nhạc của bài hát với tiết điệu đêm.
2. Lựa chọn tiết điệu đêm phù hợp cho *Bài đọc nhạc số 3* (SGK Âm nhạc 10 trang 30).

GIẢI THÍCH THUẬT NGỮ

Thuật ngữ	Giải thích	Trang
D.S al Coda	Quay lại từ Dal.Segno cho đến kí hiệu Coda đầu tiên và nối tiếp vào kí hiệu Coda tiếp theo.	37
Motif	Nhân tố nhỏ nhất hình thành giai điệu chủ đề âm nhạc.	23
Moderately	Nhanh vừa.	41
Tempo	Nhịp độ của một bản nhạc.	35
Thể loại (âm nhạc)	Là đặc điểm về nội dung, hình thức, phương thức biểu hiện của tác phẩm âm nhạc.	33

*Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam xin trân trọng cảm ơn
các tác giả có tác phẩm, tư liệu được sử dụng, trích dẫn
trong cuốn sách này.*

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Chủ tịch Hội đồng Thành viên NGUYỄN ĐỨC THÁI

Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH

Chịu trách nhiệm nội dung:

Tổng biên tập PHẠM VĨNH THÁI

Biên tập nội dung: VÕ ĐỨC DI LINH

Biên tập mĩ thuật: PHẠM HOÀI THƯƠNG

Thiết kế sách: PHẠM HOÀI THƯƠNG

Minh họa: HỒNG THOA – HOÀI THƯƠNG

Trình bày bìa: THÁI HỮU DƯƠNG

Sửa bản in: LÊ THÀNH LỢI – VŨ DIỆP THẢO VY

Chép bản: CÔNG TY CỔ PHẦN DỊCH VỤ XUẤT BẢN GIÁO DỤC GIA ĐỊNH

Bản quyền © (2022) thuộc Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

Xuất bản phẩm đã đăng ký quyền tác giả. Tất cả các phần của nội dung cuốn sách này đều không được sao chép, lưu trữ, chuyền thể dưới bất kì hình thức nào khi chưa có sự cho phép bằng văn bản của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

CHUYÊN ĐỀ HỌC TẬP ÂM NHẠC 10 (CHÂN TRỜI SÁNG TẠO)

Mã số: G2HHXR002M22

In bản, (QĐ) khổ 19 x 26,5 cm.

Đơn vị in: địa chỉ

Cơ sở in: địa chỉ

Số ĐKXB: 593-2022/CXBIPH/52-397/GD

Số QĐXB: /QĐ - GD - HN ngày ... tháng ... năm 20...

In xong và nộp lưu chiểu tháng ... năm 20...

Mã số ISBN: 978-604-0-32011-7

HUÂN CHƯƠNG HỒ CHÍ MINH

BỘ SÁCH GIÁO KHOA LỚP 10 – CHÂN TRỜI SÁNG TẠO

1. Toán 10, Tập một
2. Toán 10, Tập hai
3. Chuyên đề học tập Toán 10
4. Ngữ văn 10, Tập một
5. Ngữ văn 10, Tập hai
6. Chuyên đề học tập Ngữ văn 10
7. Tiếng Anh 10
Friends Global - Student Book
8. Lịch sử 10
9. Chuyên đề học tập Lịch sử 10
10. Địa lí 10
11. Chuyên đề học tập Địa lí 10
12. Giáo dục Kinh tế và Pháp luật 10
13. Chuyên đề học tập Giáo dục Kinh tế và Pháp luật 10
14. Vật lí 10
15. Chuyên đề học tập Vật lí 10
16. Hoá học 10
17. Chuyên đề học tập Hoá học 10
18. Sinh học 10
19. Chuyên đề học tập Sinh học 10
20. Âm nhạc 10
21. Chuyên đề học tập Âm nhạc 10
22. Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp 10 (BẢN 1)
23. Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp 10 (BẢN 2)
24. Giáo dục quốc phòng và an ninh 10

Các đơn vị đầu mối phát hành

- **Miền Bắc:** CTCP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Hà Nội
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục miền Bắc
- **Miền Trung:** CTCP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Đà Nẵng
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục miền Trung
- **Miền Nam:** CTCP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Phương Nam
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục miền Nam
- **Cửu Long:** CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục Cửu Long
- Sách điện tử:** <http://hanhtrangso.nxbgd.vn>

Kích hoạt để mở học liệu điện tử: Cào lớp nhũ trên tem để nhận mã số. Truy cập <http://hanhtrangso.nxbgd.vn> và nhập mã số tại biểu tượng chìa khóa.

ISBN 978-604-0-32011-7

9 786040 320117

Giá: 12.000 đ